

NASTAVNA JEDINKA 7: Razredne novine Razumijevanje medija kroz rad u njima

Prisustvo i utjecaj medija širom svijeta raste iz godine u godinu. Kako život postaje sve komplikovaniji, a mi sve ovisniji o drugima, tako se sve više oslanjamo na različite informacije u pokušaju da shvatimo utjecaje i događaje koji se direktno tiču našeg života. Sve one informacije o nečemu što ne možemo saznati direktnom percepcijom putem naših čula možemo dobiti samo preko nekog od medija koji takve informacije prenose.

Međutim, pojedinačni pristupi različitim medijima u velikoj mjeri se razlikuju, što utječe na nivo informiranosti pojedinca i njegovu mogućnost da na nešto utječe ili vrši određenu kontrolu. Sljedeći značajan aspekt ove problematike jeste pitanje cenzure i problem netačnog informiranja od strane političkih stranaka, vlasti ili moćnih lobija. Bilo kakav konflikt, uključujući tu socijalne promjene i ratno stanje, otvara mogućnost za manipulaciju i iskrivljavanje informacija.

Takvi primjeri međusobne ovisnosti, da pomenemo samo neke od njih, neće biti detaljnije razrađivani o ovoj nastavnoj jedinki koja se fokusira na medije. Međutim, učenici će sami pronaći implikacije vezane za ovu problematiku kada budu poredili štampane medije u zemlji i regionu i budu ih ocjenjivali po određenim kriterijima.

Pristup obrazovanju vezanom za medije u ovoj nastavnoj jedinki nešto je drugačiji: putem izdavanja vlastitih zidnih novina, učenici se upoznaju sa okolnostima koje prate izdavanje novina, i tako „iznutra“ uče nešto o svijetu medija. Iskustvo u podučavanju o ovoj temi govori nam da se učenicima na taj način omogućava direktan pristup štampanim medijima koji su im, inače, prilično daleki. Učenici kritički procjenjuju tu vrstu medija, elektronske medije, ali i način na koji oni sami koriste različite vrste medija uz novostečena saznanja. Time će razviti medijsku pismenost.

Na koncu, jedan praktičan savjet: ova nastavna jedinka se u velikoj mjeri oslanja i nudi velike mogućnosti za povezivanje gradiva iz drugih predmeta i saradnju u tom smislu. Sastavljanje i korigiranje tekstova moglo bi se raditi na časovima maternjeg jezika, dok bi dizajn mogao biti jedan od učeničkih zadataka tokom časova likovne umjetnosti. Nekada se desi da razred sav taj posao mora pokrenuti sam, eventualno uz pomoć uređivačkog tima sastavljenog od zainteresiranih učenika.

Može se desiti da zidne novine moraju biti prisutne u životu škole neko vrijeme da bi se i drugi nastavnici odlučili uključiti u njihovo izdavanje.

Učenje o obrazovanju za demokratiju i ljudska prava

Medijska pismenost jeste ključ za ostvarenje velikog i sveobuhvatnog cilja u oblasti ljudskih prava i građanskog obrazovanja – aktivni građani koji učestvuju u životu zajednice. Slijedi sažetak najznačajnijih aspekata medijske pismenosti:

1. Sposobnost komunikacije odnosi se na način na koji se odvija komunikacija između ljudi općenito. Društvena realnost ne postoji kao takva. Nju, zapravo, određuje cjelokupna komunikacija među ljudima, što znači da ona nastaje kao posljedica čina komunikacije. Ta opća sposobnost komunikacije počinje usvajanjem maternjeg jezika, a dalji razvoj predstavlja korištenje te sposobnosti u javnosti.
2. Čovjek pokazuje sposobnost komunikacije od samog rođenja. Priroda nas je obdarila tom sposobnošću, ali se ona mora usmjeravati, prakticirati i usavršavati.
3. Ovladavanje medijima dio je sveobuhvatnog koncepta sposobnosti komunikacije. Ono se odnosi na složeni i raznovrsni svijet medija, čije je korištenje neophodno savladati, usavršavati i zahtijevati, na primjer, tako što će to biti jedna od stvari koju učenici trebaju savladati. Štampani mediji, uključujući i zidne novine, predstavljaju značajno sredstvo savremene komunikacije s kojim bi se učenici trebali upoznati. Međutim, to je samo jedan element u sklopu zadatka ovladavanja medijima.

NASTAVNA JEDINKA 7: Razredne novine

Razumijevanje medija kroz rad u njima

Naslov lekcije	Obrazovni ciljevi	Učenički zadaci	Sredstva	Metode
Prva lekcija: Novine oko nas	Učenici se upoznaju sa štampanim medijima i njihovom strukturom, te utvrđuju razlike među njima.	Učenici skupljaju i analiziraju novine i časopise koji se čitaju u njihovoj zajednici, rezultate istraživanja postavljaju na plakat.	Novine, makaze, ljepilo, veliki listovi papira.	Grupni rad.
Druga lekcija: Naše novine su najbolje, zar nisu?	Učenici formuliraju kriterije za dobre novine ili časopis, postaju svjesni vlastitih izgleda, vrijednosti i interesa.	Učenici ocjenjuju prezentacije drugih i nalaze kompromisno rješenje.	Prezentacije pripremljene na prethodnom času. Matrica na tabli ili stalku s tablom.	Grupne prezentacije, plenarna rasprava i ocjenjivanje.
Treća lekcija: Uređujemo svoje zidne novine	Učenici unutar svoje grupe postižu saglasnost o nizu pitanja i ciljeva, sarađuju unutar grupe, razmjenjuju ideje i saznanja sa drugim članovima tima.	Učenici odlučuju o strukturi novina koje zajedno uređuju, utvrđuju teme relevantne za njihovu školu i pišu prilog za odgovarajuću rubriku zidnih novina.	Ovisno o dostupnim materijalnih sredstvima, učenički sastavi variraju od teksta pisanog rukom do kompjuterskih tekstova sa digitalnim fotografijama	Donositi zajedničke odluke. Grupni rad.
Četvrta lekcija: Naš prvi broj!	Kroz raspravu u razredu, učenici utvrđuju šta je sve potrebno za nastavak projekta zidnih novina, oni treba da budu sposobni donositi odluke i snositi odgovornost.	Učenici izražavaju stavove i donose odluku o svom angažmanu u nekom od sličnih projekata u budućnosti.	Tabla ili stalak s papirom.	Plenarna rasprava.

Dodatni materijal za nastavnike

Tri dimenzije razvijanja medijske pismenosti

1. Prva dimenzija: procjena medija

Procjena medija može se sažeti starogrčkim glagolom *Kpiveiv* (krinein), što je izvorno značilo „napraviti razliku“, a odnosilo se na trajno sticanje i preispitivanje znanja i iskustva.

Procjena medija jeste analiza medija. Ta se analitička komponenta odnosi na sposobnost percipiranja i razumijevanja događaja u društvu – na primjer, procesa koncentracije unutar medija, koji može ugroziti funkciju medija u demokratskom društvu. Kod tog konkretnog primjera koncentracije medija trebamo, dakle, znati ko je vlasnik čega i koliko je medija koncentrirano kod jednog vlasnika. Međutim, ne smijemo zaboraviti da su mediji komercijalne firme koje moraju stvarati profit. I, sviđalo se to nama ili ne, što nam je život neovisniji i globaliziraniji, to smo mi ovisniji o medijima. Detaljnija analiza, zasnovana na dobrom poznavanju te oblasti, omogućava nam da razvoj medija ocjenjujemo kritički – „praveći razliku“ - tako da na odgovarajući način iskoristimo svoje znanje i sposobnosti.

Komponenta preispitivanja podrazumijeva da bi svako trebao biti u stanju povezati i primijeniti svoj analitički potencijal i znanje na samog sebe i svoje polje djelovanja. Osobito kad je riječ o medijima primjećujemo jaku tendenciju da se priča o „drugima“, a zanemaruje svoj lični udio u svemu.

Sposobnost analiziranja i promišljanja vezuje se i za treću dimenziju, etički stav prema drugima, koji uravnotežuje i definira analitičko promišljanje i preispitivanje u smislu društvene odgovornosti.

2. Druga dimenzija: poznavanje medija

Pod tim se pojmom podrazumijeva „čisto“ znanje o medijima i medijskim sistemima, što se, opet, može podijeliti na dvije komponente.

Komponenta informacija podrazumijeva pojam informacije u njenom klasičnom značenju, uključujući i to kako novinari obavljaju svoj posao, koje se vrste programa emituju na radiju i televiziji, na koji način biramo kanale i programe koje uglavnom gledamo, te kako možemo koristiti kompjuter za efikasno zadovoljenje svojih potreba.

Komponenta vještina poznavanju medija dodaje sposobnost korištenja nove opreme bez prethodnog iščitavanja uputstva za upotrebu. To podrazumijeva proces „učenja kroz praksu“ – kako se služiti kompjuterom, kako pristupiti internetu, kako se služiti video-kamerom, itd.

3. Treća dimenzija: korištenje medija

Korištenje medija također se može podijeliti u dvije potkategorije:

1. Sposobnost korištenja medijskih proizvoda: tu se susrećemo sa dimenzijom recepcije i konzumiranja medijske produkcije. Gledanje televizije, naprimjer, predstavlja aktivnost, s obzirom na to da moramo procesirati ono što smo vidjeli i to integrisati u naš kognitivni sistem i repertoar slika kojim raspoložemo. Danas ne samo čitanje tekstova nego i gledanje filmova povećava našu sposobnost recepcije.
2. Aktivno korištenje medijske opreme: ova se dimenzija odnosi na medije u društvenoj interakciji. Telebankarstvo, telešoping, video i telefonske konferencije, konvencionalna i digitalna fotografija, produkcija video filma – veliki broj medija nudi nam ogromne mogućnosti ne samo percepcije svijeta putem primanja informacija, nego i putem njihove proizvodnje.

Nastavna jedinka koja se bavi medijima fokusira se upravo na tu dimenziju, koja je povezana sa dvjema pomenutim dimenzijama obrazovanja vezanog za medije.